

Було розглянуто чотири моделі організаційних змін (К. Левіна, Л. Грейнера, планованих змін та модель «дослідження-дії») та дві моделі управління організаційними змінами (модель «EASIER» та модель «ADKAR», яка була розроблена Prosci в 2001 році на основі досліджень великих проектів змін, що проводяться в більш ніж 700 компаніях. Ця модель пропонується як повчальний засіб в допомогу працівникам, задіяним в процесі змін. ADKAR не є моделлю в чистому вигляді або стратегією управління організаційними змінами.

Проведений аналіз моделей дає змогу дійти висновку, що проведення організаційних змін включає в себе п'ять основних етапів, а саме: аналіз підготовленості (сприйняття) персоналу до майбутніх змін; вибір тактики проведення організаційних змін, яка може бути; створення умов для здійснення змін; вибір підрозділу, що буде здійснювати зміни; вибір методу здійснення організаційних змін. Перспективами подальших досліджень в цьому напрямку є вивчення інструментів проведення кожного з етапів та формування системи показників успішності кожного з етапів.

Література:

1. Виханский, О. С. Менеджмент: учебник [Текст] / О. С. Виханский, А. И. Наумов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономистъ, 2006. – 670 с.
2. Управление организационными изменениями/Учебное пособие [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.dist-cons.ru/modules/ManageChange/section4.html>
3. ADKAR – модель управления изменениями/ "Management Magazine" Quality Leadership Center, USA [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.intalev.ru/index.php?id=647>

к.е.н. Каракина Н.П.

Вінницький національний технічний університет

**Аналітичний аспект оцінювання моделей
економічної поведінки підприємств**

Функціонування підприємств в контексті будь-якої моделі економічної поведінки спрямовано на певний розвиток. Розвиток підприємств припускає такі варіанти: внутрішнє зростання за рахунок використання власних ресурсів; злиття, поглинання як засіб збільшення ресурсів; перерозподіл внутрішніх ресурсів, зосередження їх на пріоритетних напрямках; припинення непріоритетних напрямків діяльності, не забезпечених ресурсами, за допомогою продажу акцій та активів або внутрішньої ліквідації – переорієнтації; відокремлення, передача видів діяльності, не забезпечених ресурсами, іншим виконавцям на договірній основі, через продаж або виділення активів. Проте в основу будь-якого вектору розвитку закладено бажання вижити та прагнення розвиватися. Домінування визначеного напрямку розвитку відображається у відповідній стратегії розвитку: орієнтації на накопичення капіталу або

орієнтації на довгострокову присутність на ринку; або за умов кризи: стратегії виходу, стратегії стиснення, стратегії експансії. Реалізація обраних траєкторій та стратегій розвитку забезпечується відповідною моделлю економічної поведінки підприємства.

Проблематика відокремлення видів моделей економічної поведінки вітчизняних підприємств відзначається в наукових дослідженнях декількох сучасних науковців. Так, вивчаючи стратегії управління підприємством в умовах надзвичайної діяльності, О.Міклуха особливу увагу зосередив на стратегічній поведінці підприємства та виборі стратегічної моделі поведінки підприємства у визначених умовах [1, с. 187]. Зокрема, запропонований алгоритм вибору стратегічної моделі поведінки підприємства в умовах надзвичайної діяльності між консервативною та активною моделлю. Консервативна модель забезпечує збереження господарських зв'язків, старої структури і асортименту продукції, зниження обсягів господарської діяльності (скорочення працівників, проведення ремонту власними силами, зниження заробітної плати) та згортання інвестиційних проектів. Активна модель вимагає пошуку можливостей для встановлення нових господарських зв'язків, розробки нових проектних рішень, залучення інвестиційних коштів, зміни в організаційній структурі підприємства, зміни асортименту і структури випуску продукції та нарахування заробітної плати в залежності від результатів діяльності.

На основі більш прикладних результатів в розрізі вибіркового дослідження поведінки суб'єктів господарювання, темпів та механізмів їх адаптації до ринкових умов Г. Капленко пропонує виділити три моделі економічної поведінки підприємств: деструктивну, конструктивну та змішану. Ці моделі характеризуються в цілому сукупністю дій та заходів, які пов'язані із пошуком, створенням, збереженням, розширенням і використанням місця прикладання зусиль, відповідних джерел одержання і розподілу доходів, або ж навпаки, з обмеженням та згортанням активності на ринку [2, с. 11].

Грунтовні прикладні дослідження Т. Долгопятової [3] на основі емпіричних даних 1990-1999 рр. обумовили виділення трьох моделей поведінки: наближену до дoreформеної, ринкову і змішану. Однак доцільно зазначити, що подібна класифікація є достатньо умовою, адже передбачає можливість узагальнити усю різноманітність явищ та процесів при зміні адміністративної системи ринковою, що є достатньо проблемним. На практиці зазвичай спостерігаються такі нові явища та процеси, які важко однозначно оцінити як ринкові. Поряд із цим Т. Долгопятова зазначає, що домінуючою моделлю економічної поведінки підприємств є виживання, яка притаманна зазначенням моделям поведінки [3]. Вона проявляється у намаганні зберегти традиційні економічні відносини і знайти шляхи включення в нові.

Автор погоджується із життєвістю окреслених моделей економічної поведінки підприємств, хоча їх виділення є некомплексним, а частковим, так як охоплює різні аспекти господарювання поодинці. Так, О. Міклуха в основу покладає обрану стратегію діяльності, Г. Капленко – механізм адаптації до ринкових умов, Т. Долгопятова – трансформацію умов господарювання. На відміну від представлених результатів, концентруючи увагу на функціонуванні вітчизняних промислових підприємств, вважаємо, що основою їх поведінки є обраний напрямок діяльності:

виробничий, змішаний (посднання виробничої, фінансової, інвестиційної діяльностей), рентоорієнтований, який повинен забезпечити соціально-продуктивну діяльність. Відтак, виділяємо модель виробнико-орієнтованої поведінки, модель змішаної поведінки, модель рентоорієнтованої поведінки. Ці моделі поглинають вищезазначені, адже діючи в ринкових або наближених до ринкових умовах, кожна із трьох моделей може бути консервативною чи активною; деструктивною, конструктивною чи змішаною.

Література:

1. Міклуха О. Л. Моделювання стратегії управління підприємством в умовах надзвичайної діяльності // Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування. Економіка. Збірник наукових праць. Випуск 11. – Рівне: УДУВГП, 2004. – С. 185–190.
2. Капленко Г. В. Формування економічної поведінки підприємств: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / НАН України; Інститут регіональних досліджень. – Л., 2005. – 20 с.
3. Долгопятова Т. Государственные предприятия: модели трансформации // Инвестиции в России. – 1999. – №2. – С. 27–36. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.shop.ivtv.ru/index.php?productID=367>

Кобальчинська Є.А.

Одеський національний політехнічний університет

Можливості як характеристика потенціалу виробничого підприємства

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується пошуком нових форм і методів управління підприємствами і економікою у цілому. Замість традиційних, які виправдали себе в минулому, але малоекективних сьогодні підходів, формуються нові, орієнтовані на необхідність трансформації промисловості для вирішення складних проблем промисловості, орієнтації його на зростання кінцевих якісних і кількісних результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Оптимістичні сподіванні передбачають розробку стратегії курсу економічного і соціального розвитку України, який має базуватися перш за все на промисловому зростанні. Незважаючи на те, що за ресурсним потенціалом, який нам достався у спадок від Радянського Союзу, Україну умовно можливо віднести до промислово розвинутих країн. Обсяги промислового виробництва, внутрішнього споживання вітчизняних промислових товарів, частка їх в обсязі експорту, а також у ВВП свідчать лише про потенційні можливості вітчизняної промисловості.

Як відомо, рівень розвитку виробництва промислової продукції прямо впливає на зростання національної економіки. Зростання доходів промислових підприємств прямо впливає на обсяги податків, що належать до бюджету, підвищення заробітної